

PETER MAY

UŠLECHTILÁ STEZKA

HOST

THE NOBLE PATH © Peter May, 1992
Translation © Radka Klimičková, 2023
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2023
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-1600-1 (PDF)
ISBN 978-80-275-1601-8 (ePUB)
ISBN 978-80-275-1602-5 (MobiPocket)

PROLOG

Kambodža, duben 1975

Jedno úsloví ze sedmnáctého století říká: „Když začne válka, otevře se peklo.“ V této kdysi krásné zemi v srdci Indočíny se peklo otevřelo, když válka skončila.

Takové tedy bylo osvobození. Rozčilení mladíci v černých pyžamech a červených šátcích třímající AK-47 s vřelostí, kterou nedokázali cítit ke svým bližním. V jejich očích nebyla nenávist. Bylo v nich peklo.

Vánek je hladil po tvářích. Tisících tváří po celém bulváru Monivong. Nesl s sebou zápach kouře z hořícího města.

Nesl s sebou pach strachu. Říkali, že Američané budou bombardovat město a na venkově bude bezpečněji. Nikdo tomu nevěřil.

Nesl s sebou pach smrti. Vyprázdnil nemocnice. Na nemocničních lůžkách odváželi polámaná těla, za nimiž se táhly hadičky a dráty vyřazené techniky, plazma a krev. Ti, kteří mohli chodit, se opírali o berle. Ti, kteří nemohli, umírali. Na ulici se válely trosky tohoto kdysi elegantního koloniálního města; nějaké dítě křičelo, nějaký stařec kašlal krev na chodník, milion párů nohou se unaveně šoural po prašné cestě do zapomnění.

Existuje ještě jedno přísloví: „Peklo je město.“ Dne 17. dubna 1975 byl tímto městem Phnompenh.

PRVNÍ KAPITOLA

Áng Serej byla pohledná žena, i když byste to do ní sotva řekli. Tvář měla zčernalou kouřem a nedalo se poznat, zda světlejší proužky ve špíně udělal pot, nebo slzy. Oči měla zarudlé a podlité krví a bála se jimi uhnout na jednu či druhou stranu, aby ji neprozradily nějaké emoce. S nohama obutýma v otevřených sandálech se šourala mezi všemi ostatními. Před sebou tlačila vozík s několika skrovnými věcmi. Po obou stranách kráčely její děti, na které se neodvažovala podívat. „Držte se mě, ať cítím, že jste tady,“ zašeptala jim. „Kdyby na vás někdo promluvil, nic neříkejte. Nechte mluvit mě.“

Pracovala celé dny, až jí ruce začaly krváčet a naskákaly jí na nich puchýře. Hrabala se v měkké hlíně mezi předměstskými buganvíliemi, vtírala si zeminu do ran a puchýřů, až měla ruce doruda rozdrásané. Donutila k tomu i své děti. Chlapec nejprve plakal a mával pálícíma rukama ve vzduchu. Proč ho k tomu vlastní matka nutí? Uhodila ho, když odmítl pokračovat. A poté co mu oschly slzy, nahradil je vzdorovitý pohled plný nenávisti. Dívka byla starší, přesto se zdálo, že chápe ještě méně.

Áng Serej byla inteligentní žena. Věděla, že svou inteligenci musí využít k tomu, aby ji skryla; černé, rolnické pyžamo, ruce člověka, který obdělává půdu. Musela děti nějak přimět, aby to pochopily. Kdyby to nedokázala a ony se prozradily, znamenalo by to jistou smrt.

Měli tak málo času. Pouhých pět dní od chvíle, kdy byl Júon evakuován — odletěl v jednom z posledních amerických vrtulníků. Deset dní od chvíle, kdy jí se slzami stékajícími po tvářích řekl, že pro ni a děti nedokázal sehnat místo. Většinu té noci proplakal. Áng Serej měla oči suché. Napadlo ji, jestli očekává její soucit. Říkal, že mu zlomí srdce, když je bude muset opustit. Přesto odešel. Na Západě možná umějí zlomená srdce spravit.

Pozvedla hlavu k jasně modré obloze a na pokožce ucítila sluneční žár. Prošli kolem kouřící katedrály. Všichni ti lidé se šourali dál.

DRUHÁ KAPITOLA

Jižní Armagh, Severní Irsko, říjen 1978

McAlliskey seděl na lavici v potměšlém rohu hospody, v ruce držel půllitr s posledními zbytky guinnessu a roztržitě potahoval z ručně ubalené cigarety, kterou uvolněně držel mezi prsty zažloutlými od nikotinu. V hospodě bylo ticho. Byla to malá, starobylá venkovská hospoda s dřevěným barem opotřebovaným léty užívání. Kousek od něj stál hlouček farmářů, popíjeli pivo a panáky a mluvili tichými hlasy, které občas zesílily tlumeným smíchem. Urostlí muži s ušmudlanými čepicemi staženými do větrem ošlehaných tváří.

„Kristepane! Jestli ty zvířata pojdou tak jako tak, tak to do něj můžeš napumpovat sám a ušetřit si účet za veterináře!“

Stará žena za barem leštila sklenice a bezmyšlenkovitě naslouchala jejich rozhovoru. Čas od času pohlédla na cizince v rohu. Neznala ho. Nechtěla ho znát. Tohle byl divoký kraj, kde bylo nebezpečné vědět příliš mnoho, nebezpečné se vyptávat. Zvědavost zabíjí.

McAlliskey opustil Republiku před třemi dny a strávil dvě noci v různých úkrytech. Neklidně se pohnul a krátce pohlédl na hodiny za barem. O'Neil má zpoždění a McAlliskey si uvědomoval, že žena za barem se snaží nedat najevo, že si ho všimla. Což znamená, že si ho bude pamatovat. Kde proboha ten O'Neil vězí? Kdyby se něco zvrtilo, McAlliskey by tu byl v ohrožení. V ústech

cítil pachut' strachu — pachut', kterou dobře znal, žil s ní celých minulých deset let. Ale i kdyby vypil deset piv, stejně by se necítil v takovém opojení, jaké v něm právě teď vyvolával adrenalin, který mu proudí v žilách.

U srdce ho píchla drobná jehlička strachu, když se otevřely dveře, do hospody vstoupil muž a přitáhl s sebou vlhký vzduch noci. O'Neil. Tmavé oči posazené hluboko v bledé hubené tváři. Na botách bláto, na límci kapky deště a v očích smrt. Zastavil se jen na okamžik, jeho pohled přelétl kolem McAlliskeyho k mužům u baru. Zdálo se, že si ho nevšimli.

Kývl na ženu. „Twenty Players, vobyčejný.“

Natáhla se pro krabičku cigaret do police za sebou a položila ji na bar. „Malou whisky, pane, na zahřátí o chladný noci?“

Zavrtěl hlavou, hodil na pult bankovku a několik mincí a znovu se podíval na malou skupinku farmářů. Ti o něj nejevili nejmenší zájem. Strčil cigarety do kapsy, kývl na starou paní a vyšel ven.

McAlliskey ještě několik minut seděl, pak pivo dopil a naposledy potáhl ze zbytků cigarety. Zvedl se z lavice, vyhrnul si límec a vyrazil; uvědomoval si, že ho stará žena pozoruje, jak odchází. Venku ho jako ledové prsty záluďné milenky pohladila zima. Na hlavní ulici se snášelo jemné mrholení a vytvářelo kolem bledě žlutých pouličních lamp svatozář. Auto stálo zaparkované padesát metrů od něj. Rázně k němu došel, ruce v kapsách, a vklouzl na zadní sedadlo.

„Co tě sakra zdrželo?“

O'Neil se na něj podíval do zpětného zrcátka. „Další podělaná nefunkční rozbuška. Kde to proboha sháníš?“

„Až přijde den, kdy to budeš potřebovat vědět, tak ti to povím.“ McAlliskey vytáhl z kapsy otlučenou plechovku s tabákem a začal si balit další cigaretu. „Je to připravený?“ O’Neil přikývl. „Tak jedem.“

Zaparkovali auto na konci silnice, odkud za branou vedla polní cesta nahoru k lesu. Pod nimi silnice prudce klesala mezi vysokými živými ploty. Po levé straně se kolem úbočí kopce táhla úzká cesta, objímala jeho tvar a pak opět klesala, aby se napojila na síť silnic, které se táhly zvlněnou zemědělskou krajinou na jih směrem k Republice. O’Neil vypnul motor a zhasl světla. Z palubní přihrádky vytáhl mapu a posvítil na ni baterkou, aby se McAlliskey mohl podívat. Byly tam tři trasy vyznačené červeně; každá z nich představovala alternativní únikovou cestu na jih. Červenou fixou byly označené písmeny A, B a C. „Abysme měli otevřený možnosti,“ řekl. „Kdyby se něco zvirtlo.“

McAlliskey přikývl. Neměl ho moc rád, ale O’Neil byl důkladný. A s výbušninami to uměl.

Odešli od auta a O’Neil je vedl asi dvě stě metrů z kopce. Pak se zastavil a tiše hvízdal. Někde vlevo od nich se jako v odpověď ozvalo slabé zapískání a oba muži se vydali za zvukem. Narazili na hluboko vyjeté koleje od traktoru, které je dovedly dolů k suché kamenné hrázi v rohu pole. Krčila se tam postava s taškou zastrčenou pod zídkou, aby její obsah zůstal v suchu. Muž jim krátce posvítil do tváře.

„Zhasni tu zasranou baterku!“ McAlliskey mluvil tiše, ale z jeho hlasu číšela autorita. Třetí muž beze slova zhasl.

„Flaherty,“ řekl O’Neil.

McAlliskey se vedle něj přikrčil a zjistil, že to není víc než šestnácti- nebo sedmnáctiletý kluk se strachem v očích. „To bys měl vědět, hochu.“

„Mrzí mě to, pane McAlliskey.“ Z chlapcova hlasu zaznívala bázeň. McAlliskey byl v organizaci téměř legendou. Chlapec si nebyl jistý, co ho děsí víc — jestli McAlliskey, nebo krvavá záležitost, kvůli které se tuto temnou irskou noc sešli.

„Jak dlouho?“ zeptal se McAlliskey.

„Asi patnáct minut, pane.“

O’Neil otevřel tašku a vytáhl z ní malou ruční vysílačku. Vysunul anténu a cvakl vypínačem. Rozsvítilo se červené světlo. Podíval se na McAlliskeyho. „Jsi si jistý, že tu budou?“

„Budou.“

Mlčky se usadili ke zdi a naslouchali prvnímú výraznému zvuku armádního obrněného transportéru, který se k nim valil po cestě. Měli odtud dokonalý výhled a brzy spatří i jeho světla — stejná, která budou osvětlovat bílou značku, již O’Neil nastražil u silnice, spojenou s dvaceti kilogramy plastické trhaviny dovedně ukryté těsně pod asfaltem. O’Neil přemýšlel, odkud má McAlliskey informace. Věděl ale, že bude lepší se neptat.

McAlliskey vytáhl plechovku tabáku, předklonil se, aby ji uchránil před deštěm, a ubalil si další cigaretu. Škrtl sirkou, aby si zapálil, ruce sepjaté kolem krabičky.

Sto padesát metrů nad nimi na mírné vyvýšenině pod ochranou stromořadí ležel nehybně muž. Přes tvář se mu táhla bílá jizva, kde střela škrábla kůži a odtrhla

lalůček levého ucha. Tmavé vlasy měl nakrátko ostříhané a na spáncích prošedivělé a oči modré a chladné jako ocel. Spatřil, jak kuřákovu tvář ozářil krátký záblesk plamene sirky.

Na McAlliskeyho zamířil už ve chvíli, kdy s O'Neilem procházeli přes pole. Amatéři, pomyslel si. Zapřel si pažbu své americké pušky M21 o rameno. Zbraň byla upravená podle jeho vlastních požadavků. Přiložil oko k čočce dlouhého teleskopického infračerveného zaměřovače, připevněného nad koncem hlavně, namířil na McAlliskeyho hlavu a připravil se na delší čekání.

Světla obrněného transportéru spatřili dřív, než zaslechli vzdálené kvílení motoru. Rozsvícené reflektory rozhrnovaly rozbředlou zeleň zimních polí a kývaly se na jednu stranu a zase na druhou, jak vozidlo vyjíždělo po silnici směrem k nim.

McAlliskey a ostatní se plížili podél zdi, aby se dostali na přehlednější místo, kde se na cestu otevírala bílá brána. Muž v lese je měl stále na očích a upevňoval si postoj.

Motor obrněného transportéru se měnil v řev, jak se vůz dole blížil ke značce na silnici. O'Neilovi se napjaly svaly na hrudi a prst mu zavadil o tlačítko spouštěče. McAlliskey ho bezděky pozoroval. Dvacet metrů, patnáct, deset. Obrněný transportér se nezadržitelně blížil ke značce. O'Neilovi na čele perlil jemný studený pot, ruce měl lepkavé. Chlapec na něj úzkostlivě pohlédl; srdce mu bušilo až v krku a téměř ho dusilo. Odstřelovač v lese se zaměřil na McAlliskeyho pravý spánek. Jemně stiskl spoušť. Puška vydala zvuk podobný praskotu suché větve pod nohama. McAlliskey se sesunul kupředu.

Ve spánku mu zel úhledný kulatý otvor a ze zadní části hlavy tryskala krev. Střela prošla muži hlavou a její polovinu vzala s sebou. O'Neil bezděčně stiskl tlačítko a výbuch pod ním rozerval silnici, ačkoli transportéru chybělo ke značce ještě pět metrů. O'Neil to však sotva slyšel, protože zděšeně zíral na McAlliskeyho. Sotva se stačil otočit, když ho zasáhla druhá střela přímo do obličeje a o zeď mu rozbila hlavu.

Flaherty v panice ztuhl. Vedle sebe měl dva mrtvé muže, dole křičeli vojáci, vějířovitě se rozbíhali od transportéru, světlomet pročešával svah. Instinktivně vzhlédl k lesu a na vteřinu spatřil v záři reflektoru tvář. Pak vyrazil a prudce se rozběhl směrem, kde, jak věděl, nechal O'Neil auto.

Mladý kapitán posvítil baterkou na tváře obou těl. První z nich bylo k nepoznání, ale na druhé si ještě přisvítil. Jeho seržant se mu zadýchaně objevil po boku.

„Ježíši! McAlliskey!“

„Někdo nám právě zachránil život, seržante.“

Seržant si odplívl. „Spoustu životů. A ušetřil spoustu zatracenejch problémů.“

Elliot rázně vyšel po rampě k přepážce a předložil letenku. Už na tomto letišti na kopci nad obleženým Belfastem prošel přísnou bezpečnostní kontrolou. Žádné problémy. Měl na sobě pečlivě vyžehlený šedý oblek, bílou košili a tmavou kravatu. Se svým štíhlým černým kufříkem a kabátem do deště přes ruku připomínal jakéhokoli jiného obchodníka na zpátečním letu do Londýna. Bylo mu devětatřicet, ale vypadal starší; obličej měl na toto roční období nezvykle opálený. Dívka,

kteřá mu podávala palubní lístek, předpokládala, že se nedávno vrátil ze zimní dovolené plné slunce. Ale Afrika nebyla žádná dovolená. Její pohled upoutala jizva na Elliotově tváři, která se svou bělostí vyjímala na jeho opálení, a všimla si, že mu chybí lalůček levého ucha. Opětoval její pohled a ona rozpačitě uhnula očima. Posadil se do odletové haly.

Druhou polovinu honoráře si vyzvedne v Londýně. Tohle znamenalo definitivní odjezd. Jednorázový. I když, jak uvažoval, ve skutečnosti se to zas tak moc nelišilo od toho, co dělal posledních dvacet let. Jen ho lépe platili. A on ty peníze potřeboval. Neřekli mu, kdo ho platí, ale dokázal by to odhadnout. Anglický establishment přijímal pokrytectví snáze než demokracii.

Odstranit O'Neila nemusel. Pouze McAlliskeyho. Usoudil ale, že by bylo nebezpečné, kdyby O'Neila také nezastřelil. Netušil, proč nechal utéct toho chlapce, a nikdy se neměl dozvědět, jak velká chyba to byla.

Dvou mužů, kteří nečinně postávali u novinového stánku v budově terminálu, si nevšiml. Jeden z nich, sotva odrostlý chlapec, bledý, vyčerpaný a stále ještě otresený hrůzou předešlé noci, kývl jeho směrem.

„To je on.“

Druhý muž si chlapce změřil pohledem. „Jseš si jistej, hochu?“

„Jasně, jsem si jistej.“ Chlapec sledoval Elliota s nenávisť v srdci. Na tenhle obličej nikdy nezapomene.

TŘETÍ KAPITOLA

I

Londýn, prosinec 1978

Pršelo a bylo chladno. Shluk černých deštníků kolem hrobu se mokře leskl a kapala z něj voda na nohy truchlících. Jeden z nich — jehož povoláním byla smrt — držel deštník nad farářem, který četl z modlitební knížky. Prach k prachu, popel k popelu... nesmyslná slova odříkávaná za nespočet mrtvých. Farář s nimi pospíchal. Byla mu zima a kapky z deštníku mu kapaly na zátylek. Tu ženu neznal. Další duše bez tváře odeslaná k poslednímu soudu. Unaveně přemýšlel, co se stalo s vírou, kterou měl v mládí. Možná víra, podobně jako poslech stále téže hudby, vybledne stejně jako melodie. Pohlédl na dceru zemřelé a pocítil bodnutí viny, když se sklonila, aby na rakev hodila hrst mokré hlíny. Mladík vedle ní jí nabídl kapesník. Mávla na něj, ať ho schová.

I ona se cítila provinile a byla vděčná za černý závoj, který jí zakrýval tvář. Nikdo si nemohl všimnout, že jí po tváři netečou žádné slzy. Oči měla tak suché, až ji pálily. Rozhlédla se po malém smutném shromáždění: žena, která s její matkou pracovala, pár sousedů, farář, profesionální truchlíci — a David. A ten tam je jen kvůli ní. Samí přátelé, které matka získala za těch sedmatřicet let. Zvláštní, plachá, introvertní žena si je nehledala snadno. Lisa se zamyslela. Ne, její matka přátele nepřítahovala. Možná kdyby žil Lisin otec... Ale matka o něm nikdy nemluvila. Mladý voják zabitý v Adenu v šedesá-

tých letech. Lise bylo teprve patnáct měsíců. Neměla na něj žádné vzpomínky, dokonce ani z druhé ruky. Matka všechny fotografie zamkla. „Nemá smysl žít v minulosti,“ podotkla. A Lisu nikdy nenapadlo to zpochybnit.

Třicet sedm let! Lise to ve srovnání s jejími osmnácti připadalo hodně. Předpokládala ale, že matka byla docela mladá. Příliš mladá na smrt. Rakovina prsu. Matka o bulce věděla víc než rok, ale měla příliš velký strach, než aby navštívila lékaře. Nakonec ji k tomu přiměla Lisa — ale příliš pozdě. Neměla jsem ji ráda, pomyslela si Lisa. Nemůžu ani plakat. Uvědomovala si, že je deprimovaná jen kvůli sobě, kvůli své budoucnosti.

David ji vzal za ruku, aby ji odvedl od hrobu. David. Ach ano, na toho zapoměla. Chce si ji vzít, říkal. Ale Lisa je příliš mladá a on příliš horlivý. A vůbec, v životě přece musí přijít něco víc, ne? Přesto se s ním cítila v bezpečí, jako teď, když jí konejšivě položil ruku kolem ramen. Ohlédla se, když hrobníci přistoupili k hrobu, aby na rakev nedbale naházeli hlínu a pohřbili její matku, její minulost.

„Pojď, lásko.“ David ji jemně pobídl k odchodu. Otočila se k budoucnosti se srdcem jako z olova a pod stromy na vzdálené straně hřbitova spatřila stojícího muže. Vysokého, v tmavém kabátě, s rukama zastrčenýma hluboko do kapes. Neměl deštník ani klobouk a krátce střižené vlasy se mu v dešti leskly. Lisa se zastavila a David sledoval její pohled. „Kdo je to?“ zeptal se.

Lisa si odhrnula závoj, aby lépe viděla. „Nevím.“

„Nelíbí se mi, jak se na tebe dívá,“ popoháněl ji David jemně. Ale vidina onoho muže jí uvízla v hlavě. Něco ohledně jeho očí.

„To byla ale ošklivá jizva, co měl na tváři,“ poznamenala.

II

Nejdřív bezcílně bloumala po domě a dotýkala se věcí. *Jejích* věcí. Křesla u okna, kde po nocích sedávala a četla si laciné romány, jako by v nich mohla objevit to, co se jí v životě najít nepodařilo. V ložnici ležel na prádelníku kartáč, mezi jehož štětinami byly stále zamotané její vlasy. Lisa jich pár vytáhla a promnula je mezi prsty. Měkké, lesklé. Ve skříni visely v úhledných řadách kabáty a šaty. Lisa po nich přejela rukou. Vybrala si bundu a přitiskla si ji k obličejí. Přičichla k ní. Vůně její matky. Je těžké uvěřit, pomyslela si, že je někdo mrtvý, když si mezi prsty můžete promnout jeho vlasy, vdechnout jeho vůni z oblečení.

Byl to stále dům její matky. A vždycky bude. Polovina úhledného malého dvojdomku na úhledném malém předměstí jižního Londýna. Místo pro všechno a všechno na svém místě. Byla spořádaná, puntičkářská, až posedlá a Lisa představovala jen další majetek, který měl v řádu věcí své místo. Starala se o ni, ale bez lásky, bez tepla. Lisa to věděla odjakživa, ale nikdy se nebouřila. Nešťastná, ale v bezpečí. Teď se v ní vzedmul vztek. Popadla ze skříně plnou náruč oblečení a hodila jím přes celou místnost. Rukou přejela po komodě a shodila na podlahu make-up, parfém, kosmetické štětce a ozdoby. Chvilí stála, ztěžka dýchala a libovala si v násilnosti své vzpoury. Hlučné a vzteklé vzpoury, která přišla

příliš pozdě a nic neznamenal — vybavil se jí úryvek ze Shakespeara ze školních let, snad aby se jí vysmíval. Její hněv poháněla sebelítost a Lisa z matčiny postele strhla prostěradlo, zvedla polštář a opakovaně jím tloukla o zeď, dokud se neroztrhl. Do vzduchu se jako sněhové vločky za tichého zimního dne vzneslo peří. V Lise se něco zlomilo a uvolnilo všechny slzy, které předtím odmítaly přijít. Padla na postel a nešťastně vzlykala. Matka přece neměla právo zemřít! Jak jí to jen mohla udělat?

Už téměř padala tma, když se převalila a uvědomila si, že usnula. Postel byla na místech, kam se vsákly slzy, ještě vlhká. Lisa se rozhlédla po chaosu v místnosti. Cítila se otupěle. Proč tolik trvala na tom, aby se s ní David po pohřbu nevracel domů? Málem se kvůli tomu pohádali. Nakonec ale ustoupil, skryl svou bolest a prohlásil, že zítra zavolá. Přála si, aby tu teď byl. Někdo, kdo by ji objal, aby se cítila v teple a v bezpečí. Zachvěla se, uvědomila si, jaká je jí zima, a sešla dolů, aby zatopila a uvařila si hrnek kávy.

Snažila se na Davida myslet nezaujatě. Bylo mu čtyřicet, vypadal dobře, měl zelené oči a hřívu jemných zrzavých vlasů. Pracoval jako noční reportér v jedněch londýnských novinách. Seznámila se s ním před několika měsíci, když jakožto bývalý student hostoval na kurzu žurnalistiky, který navštěvovala na vysoké škole. Stále žil s rodiči. Stabilní lidé ze střední třídy. Velmi příjemní, velmi nudní. Její matka měla Davida ráda, byl to první přítel, kterého jí dovolila. Bezpečný a rozumný. „Ten kluk to má v hlavě srovnané,“ říkala. Ale Lisa ho stále v duchu viděla, jak bude za třicet let vypadat jako klon svého otce. Zajištěný, rozumný, nudný.